

Overgangsprotocol Jan van Schengenschool.

Overgangsprotocol van de Jan van Schengenschool.

Uitgangspunten.

Het uitgangspunt voor het wel of niet laten “overgaan” naar de volgende groep van de leerlingen bij ons op school is het antwoord op de vraag: In welke groep sluit het onderwijs het meest aan bij de individuele ontwikkeling, kennis en vaardigheden van de leerling, zodat verdere ontwikkeling optimaal gestimuleerd kan worden?

Aan het eind van een schooljaar kan het zijn dat gekozen wordt voor doublure van een leerling, dit wanneer hier dus “winst” in wordt gezien wat betreft de cognitieve ontwikkeling. Hiernaast wordt niet voorbij gegaan aan de sociaal-emotionele ontwikkeling; het kan dan ook zijn dat er gekozen wordt voor “doorgaan naar de volgende groep met werk aangepast op eigen niveau op één of meer leergebieden”, of dat juist (ondanks een goede cognitieve ontwikkeling), gezien de sociaal-emotionele ontwikkeling gekozen wordt voor een doublure. Wanneer een leerling op cognitief gebied ver voorloopt op zijn leeftijdgenoten en wanneer deze leerling zich ook sociaal-emotioneel sterk manifesteert is er de mogelijkheid om een leerling een groep over te laten slaan.

De leerstof bij ons op school is gekoppeld aan jaargroepen, waarbij wel rekening wordt gehouden met verschillen tussen kinderen.

Omgaan met verschillen.

De wet op het primair onderwijs schrijft voor, dat een school rekening moet houden met individuele verschillen, er moet sprake zijn van een doorgaande ontwikkeling.

Het valt onder het beleid van de school welke leerlingen doubleren of overgaan naar groep 2 of groep 3. De overgang van een leerling heeft tegenwoordig niet enkel te maken met de leeftijd van de leerling, maar vooral met de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt. De school zal met name kijken naar de werkhouding, inclusief de cognitieve ontwikkeling. Het oordeel is gebaseerd op observaties, toetsen, gesprekken in de leerlingenbespreking en de concentratie / spanningsboog. De mogelijke toetsen vallen onder het beleid van de school. Iedere school heeft een leerlingen volgsysteem voor alle leerlingen van de basisschool voor de kinderen van groep 1 tot en met 8. Dit zorgt voor een zo objectief mogelijke weerslag. Daarnaast zijn er natuurlijk ook de bevindingen van de groepsleerkrachten. De diverse gegevens worden vastgelegd in het dossier van het kind.

1. Kinderen die achter lopen op hun leeftijdgenoten.

Jongste kleuters doublure;

- Wanneer een leerling sociaal en emotioneel er niet aan toe is om naar de volgende groep te gaan. Uit gedrag blijkt dat hij/zij nauwelijks weerbaar is of voor zichzelf opkomt. (vaak zijn het zeer jonge kinderen augustus/september kinderen)
- Kinderen die vanuit zorgplatform, logopedie vanuit de GGD of onderzoek door RPCZ uitgebreid zijn bekeken en waarbij blijkt dat ze een grote achterstand hebben in de taal-ontwikkeling.
- Kinderen die grote achterstanden hebben op basisvaardigheden die via de Kijk-wijzer worden ingevuld.
- Als er verslagen van onderzoek door externen reden geven tot extra jaar in groep 1.

Zijn er wel achterstanden op het eind van groep 1 maar is toch besloten om het kind door te laten gaan naar groep 2, dan wordt een specifieke ondersteuning afgesproken die vastgelegd wordt in één of meer handelingsplannen.

Oudste kleuters:

- Wanneer een leerling sociaal en emotioneel er niet aan toe is om naar de volgende groep te gaan. Uit gedrag blijkt dat hij/zij nauwelijks weerbaar is of voor zichzelf opkomt. (vaak zijn het zeer jonge kinderen augustus/september kinderen)
- Kinderen die vanuit zorgplatform, logopedie van uit de GGD of onderzoek door RPCZ uitgebreid zijn bekeken en waarbij blijkt dat ze een grote achterstand hebben in hun spraak/taal-ontwikkeling.
- Kinderen die een dusdanig grote motorische achterstand hebben dat ze niet in staat zijn om te beginnen met het schrijfproces.
- Kinderen die een grote achterstand hebben op de basisvaardigheden (kleurenkennis, ontbreken van begrippen zoals; onder, boven, links, rechts etc.)
- Wanneer de ontwikkeling in relatie met de leeftijd onvoldoende is volgens de interpretatie van het Kijk registratiemodel (achterstanden groter dan een half jaar of meer dan twee van de vier belangrijkste ontwikkelingsaspecten):
 1. auditieve waarneming
 2. inzicht in de cijfers en de getallen
 3. inzicht in geletterdheid
 4. logisch denkenHierbij moet wel scherp de “jonge”leerlingen bekeken worden.
- Kinderen die een E- score halen op de beide toetsen van ordenen en taalbegrip voor kleuters.
- Als verslagen van onderzoek door externen reden geven tot extra jaar in groep 2.

Indien er in januari in groep 2 sprake is van uitval op de cognitieve onderdelen of zorgen zijn n.a.v. het functioneren binnen de groep, wordt in een gesprek met de ouders de zorgen m.b.t. de schoolloopbaan van het kind aangegeven. Er wordt zo concreet mogelijk uitgelegd hoe en waaraan we de komende periode gaan werken. (handelingsplanning uitgelegd)

Tevens worden afspraken gemaakt over hoe men thuis de ontwikkeling van het kind kan stimuleren (bijv. spreektaal verder helpen ontwikkelen, zelfredzaamheid bevorderen).

Uiterlijk eind mei wordt een definitieve beslissing genomen over het vervolg van de schoolloopbaan van het kind (verlengde kleuterperiode in groep 2 of doorgaan naar groep 3)

Als we tot de conclusie komen om het kind niet door te laten gaan naar groep 3, zullen wij ervoor waken dat de doorgaande lijn op alle gebieden gewaarborgd blijft. Indien ouders dit advies niet wensen over te nemen, volgt een gesprek met de directeur, de intern begeleider en de desbetreffende groepsleerkracht. De beslissing van de directeur is bindend. Het gesprek wordt in een verslag vastgelegd. Dit verslag wordt door de ouders en de (adj)directeur ondertekend. Ouders krijgen het verslag en er komt ook een exemplaar in het leerlingendossier. Bij deze verlengde kleuterperiode, worden afspraken over de begeleiding van het kind gemaakt.

2. Kinderen die verder zijn in hun ontwikkeling dan hun leeftijdsgenoten.

Versnelde overgang van groep 1 naar 2 en van 2 naar groep 3.

Soms zijn kinderen op vrijwel alle gebieden verder dan hun leeftijdsgenoten, vaak blijkt dat al in groep 1. De leerkracht kan dan na overleg in de leerlingenbespreking en met de ouders

beslissen dat de leerling uit groep 1 eerder mee gaat doen met de opdrachten van de groep 2 leerlingen om beter aan te sluiten bij de doorgaande ontwikkeling. Dit betekent ook dat de leerling op de vrijdagmorgen naar school dient te komen. (groep 1 leerlingen zijn nl. op dit moment op vrijdagmorgen vrij van school) In een gesprek met groepsleerkrachten, de intern begeleider en de ouders wordt dit doorgesproken. Er wordt een verslag met afspraken gemaakt en de betrokkenen ondertekenen dit. Ouders krijgen een exemplaar van het verslag en er komt een exemplaar in het leerlingendossier van de leerling.

Als het kind ook in groep 2 goed presteert, en de aangeboden stof aan kan, dan kan de leerling met zijn groep 2 (vervroegd) mee naar groep 3.

Kinderen die jarig zijn tussen 1 oktober en 31 december worden allen jaarlijks door de leerkrachten extra bekeken of er sprake kan zijn van vervroegde overgang.

Verder zijn er leerlingen die na 1 januari jarig zijn en bijzonder veel kwaliteiten tonen. Deze leerlingen worden eerst kritisch bekeken via een verantwoord protocol voor signalering en diagnostiek. Ook de SON een niet talig intelligentie onderzoek kan uitsluiting geven om te bepalen hoe het met hun begaafdheid zit. Omdat op deze jonge leeftijd het moeilijk is om tot nauwkeurige conclusies te komen, worden deze kinderen ook doorgetest met Cito-toetsen. Mocht blijken dat er bij type leerling hoogbegaafdheid wordt geconstateerd en er een didactische noodzaak bestaat om op versnelde wijze door te schuiven, volstaat het niet om enkel vervroegde doorstroming toe te passen. Deze kinderen dienen ge- compacte en verrijkte leerstof te krijgen zodat ze in hun nieuwe groep op het eind van dat schooljaar weer niet volop voorlopen op hun klasgenoten. Er dienen extra programma's gegeven te worden bv. ICT cursus of nieuw aan te leren taal.

We plaatsen door (in overleg met ouders) wanneer ze;

- op alle Cito toetsen a-scores hebben,
- sociaal – emotioneel sterk in “hun vel steken”
- Kortom het kind moet goed van begrip zijn, een goede concentratie en een brede belangstelling hebben.
- een prima grote en kleine motoriek hebben ontwikkeld,
- een vlot werktempo er op na houden
- bij de Kijk registratie op de eindlijn van de leeftijdsgrens zitten.
- het kind moet gemotiveerd zijn om naar groep 3 te gaan.

In feite kunnen we 4 groepen criteria onderscheiden die van belang zijn t.a.v. de besluitvorming nl.

- a. basiscriteria
- b. didactische criteria
- c. pedagogische criteria
- d. strategische criteria

ad a. basiscriteria

De eerste indicatie voor vervroegde doorstroming wordt ontleend aan de antwoorden op de volgende vragen.

- Is de leerling hoogbegaafd?
Het antwoord kan op 2 manieren gegeven worden: ofwel door intelligentieonderzoek of wel door het gebruiken van een verantwoord protocol voor signalering en diagnostiek voor hoogbegaafde leerlingen. In principe komen leerlingen die niet tot deze doelgroep behoren niet in aanmerking voor vervroegde doorstroming.
- Is er het vermoeden van of een reeds vastgestelde leer- en of persoonlijkheidsstoornis?

Voor leerlingen waarvan vastgesteld is dat zij (hoog)begaafd zijn, dat er een didactische voorsprong is, maar waarbij er tevens sprake is van een leer- of persoonlijkheidsstoornis, is het verstandiger om bij eventuele besluitvorming een externe deskundige te betrekken. Deze risicoweging kan beter in samenspraak genomen worden.

Ad b. didactische criteria.

- Is er sprake van een didactische voorsprong?
Indien er geen didactische voorsprong is, is er niet direct een noodzaak tot vervroegde doorstroming. Dit dient door middel van toetsen uit het leerlingvolgsysteem te worden vastgesteld. De leerling moet de stof uit dat betreffende jaar ook echt op goed niveau (A-niveau) beheersen. Methodegebonden toetsen geven onvoldoende beeld.
- Is deze voorsprong zichtbaar op de vakgebieden spelling, rekenen, begrijpend lezen?
In veel gevallen zien we dat er weliswaar sprake is van een voorsprong, maar dat deze voorsprong zich slechts op 1 vakgebied manifesteert. Vervroegde doorstroming zou in dat geval een didactisch risico met zich meebrengen. Voor de leerlingen in groep 1 – 2 wordt natuurlijk naar andere ontwikkelingsgebieden gekeken. Taal/denken, ruimtelijke oriëntatie, tijdsoriëntatie, wereldverkenning, ordenen en taakgerichte vaardigheden. (De Kijk – observatie)
- Hoe groot is de omvang van de voorsprong?
Indien de voorsprong kleiner is dan 6 maanden, mag ervan uitgegaan worden dat de leerling nog voldoende valt uit te dagen. Is de voorsprong op de 3 vakgebieden niet groter dan 12 maanden, dan valt vervroegde doorstroming te overwegen. Alleen als de voorsprong groter is dan 12 maanden, is het overslaan van een heel leerstofjaar opportuun.
- Welke maatregelen zijn er eerder genomen om de leerling uit te dagen?
Indien er nog niet eerder een degelijk verrijkingsaanbod is geweest, moet dit eerst aan de leerling zijn aangeboden.

Ad c. Pedagogische criteria.

Hieronder wordt verstaan zaken als sociale aansluiting en emotioneel welbevinden bij oudere kinderen, ontwikkeling van goede werk- en leerstrategieën, onderpresteren/prestatie-motivatie, faalangst etc.

- Hoe is het sociaal/emotioneel functioneren van de leerling?
Dit is vaak een heikel punt. Goede diagnostiek in het traject voorafgaand aan de besluitvorming moet helder maken of eventueel gesignaleerde problemen met waarschijnlijkheid te herleiden zijn tot een gebrek aan cognitieve en sociale uitdaging.
- Beschikt de leerling over handige werk- en leerstrategieën?
Vervroegde doorstroming heeft tot gevolg dat de leerling taken krijgt die veel moeilijker zijn, dan voorheen het geval is geweest. Vandaar is het van belang dat de leerling eerst in de veilige omgeving van de huidige klas effectief wordt uitgedaagd. Zo kan men zien of er emotionele spanning ontstaat.
- Is er sprake van faalangst?
Enkel faalangst hoeft geen reden te zijn om de leerling niet vervroegd door te laten stromen, maar vraagt wel in alle gevallen een daarop speciaal gerichte manier van begeleiden.
- Manifesteert de leerling zich als een onderpresteerder?
Ze zullen problemen ervaren als er plotseling andere eisen aan ze gesteld worden. Daar moeten ze aan wennen en dat vergt tijd. Wekelijkse gesprekjes in de begeleiding zijn dan van belang.

Ad d. Strategische criteria.

- Hoe is het welbevinden van de leerling in de huidige groep?
Bij de afweging of vervroegde doorstroming verstandig is, moet bekeken worden – mits de leerling zich in de huidige groep echt prettig voelt – of op dat moment doorplaatsen naar een hogere groep meerwaarde heeft.
- Hoe is het pedagogische klimaat in de ontvangende groep?
Als dit niet optimaal is vanwege een moeilijke chemie tussen kinderen of als de groep al zwaar belast is omdat er veel leerlingen inzitten die ook nog eens veel extra tijd en aandacht van de leerkracht vragen, dienen we na te gaan of vervroegde plaatsing zinvol is.
- Op welke manier kan straks de begeleiding van de leerling ter hand worden genomen?
Het is niet enkel een kwestie van doorschuiven want dan zal de leerling weer snel op een hoger niveau presteren dan de andere leerlingen. Er moet zo snel mogelijk worden overgegaan tot verrijken en compacten. Er dient verdieping van de leerstof plaats te vinden maar ook dient er stof die buiten het reguliere vakkenpakket valt te worden aangeboden. (vreemde taal, programmeervaardigheden, speciale cursussen)
- Wat is de inbreng van de ouders?
Hoewel ouders op vervroegde doorstroming kunnen aandringen, kunnen ze dit niet afdwingen. De school is te allen tijde verantwoordelijk voor de schoolloopbaan en het leerstofaanbod. De verantwoordelijkheid voor de beslissing van vervroegde overgang ligt altijd bij de directeur, wel altijd in overleg en afstemming met de ouders.
- Wat is de mening van de leerling?
Deze is niet doorslaggevend. Bezwaren van kinderen zijn in de meeste gevallen eenvoudig op te lossen door goed te luisteren en ze alternatieven te bieden.

In het geval van vroegtijdig naar groep 3 gaan, adviseren de groepsleerkrachten dit – in samenspraak met het team - aan de ouders. Dit gebeurt in een gesprek met de groepsleerkrachten, de intern begeleider en de ouders. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt met daarin de afspraken en dit wordt door de ouders en betrokken leerkrachten ondertekend. Ouders krijgen een exemplaar en er komt een exemplaar in het dossier van de leerling. De ouders zijn degenen die uiteindelijk de beslissing nemen of ze het kind eerder laten mee gaan naar groep 3.

NB. Als het kind een ontwikkelingsvoorsprong heeft en de groepsleerkrachten, in samenspraak met de intern begeleider, hebben besloten dat het beter is om in groep 2 te blijven, wordt het kind zoveel mogelijk op niveau begeleid, zodat zijn ontwikkelingslijn ononderbroken blijft. Dit geldt uiteraard ook indien ouders het advies van het team niet opvolgen om hun kind vervroegd door te laten gaan naar groep 3.

Eind groep 3

- Men dient op leesgebied minimaal de basistoets te beheersen. Mocht er geen AVI niveau gehaald zijn, dan mag het leesniveau niet een dusdanige achterstand hebben dat het belemmerend is voor de andere vakken.
 - De sommen tot en met 10 kunnen uitrekenen
 - Maximaal maar 1 onvoldoende op het rapport in de vakken rekenen, taal, lezen.
 - Onvoldoende ontwikkeling op een op het kind afgestemd programma.
- Indien het kind niet voldoet aan de criteria wordt er gekeken of het kind, gezien zijn ontwikkeling, met aangepast programma naar de volgende groep gaat of dat het de groep nog een keer over doet.

Eind groep 4

- Men mag op leesgebied niet meer dan een jaar achterlopen op het voor groep 4 te verwachten AVI niveau.
- Tafels van 1 t/m 10 dient men uit te kunnen rekenen
- Tafels van 1 t/m 6 en 10 beheersen
- Maximaal maar 1 onvoldoende op het rapport in de vakken rekenen, taal, lezen.
- Onvoldoende ontwikkeling op een op het kind afgestemd programma

Indien het kind nog niet voldoet aan de criteria wordt er gekeken of het kind, gezien zijn ontwikkeling, met aangepast programma naar de volgende groep gaat of dat het de groep nog een keer over doet.

Eind groep 5

- Men mag op leesgebied niet meer dan een jaar achterlopen op het te verwachten eindniveau van lezen in groep 5. Men moet begrijpen wat men leest!
- Wanneer uit de Cito scores rekenen, taal, lezen blijkt dat er 2 onderdelen een E-score halen.
- Wanneer er 2 of meer onvoldoendes staan bij de vakken rekenen, taal en lezen.
- Onvoldoende ontwikkeling op een op het kind afgestemd programma.

Indien het kind niet voldoet aan de criteria wordt er gekeken of het kind, gezien zijn ontwikkeling, met aangepast programma naar de volgende groep gaat of dat het de groep nog een keer over doet.

Eind groep 6

- Wanneer een leerling door de druk om te presteren (zonder dat het resultaat oplevert) zich steeds ongelukkiger gaat voelen. Kinderen krijgen in deze groep een programma dat aansluit op het niveau met de verwachting dat er voldoende progressie in hun ontwikkeling zal zitten.

Eind groep 7

- Wanneer een leerling door de druk om te presteren (zonder dat het resultaat oplevert) zich steeds ongelukkiger gaat voelen. Kinderen krijgen in deze groep een programma dat aansluit op het niveau met de verwachting dat er voldoende progressie in hun ontwikkeling zit.

** Het kan voorkomen dat een leerling op het eind van groep 7 wordt aangeraden om over te gaan naar het voortgezet onderwijs. Het zijn die leerlingen die (vaak) al eens gedoubleerd zijn en die geen vooruitgang in de ontwikkeling boeken, waarvan de leerkrachten (na uitgebreid overleg in de leerlingenbespreking) vinden dat hij/zij het geestelijk aankan. Vanzelfsprekend vindt er dan ook overleg met ouders plaats. Deze leerlingen dienen aangemeld te worden. Ouders in overleg met de leerling dienen een stamschool (school van voortgezet onderwijs) uit te kiezen waarna er een uitgebreid onderzoek zal plaats vinden, waarbij gekeken wordt naar de intelligentie en tevens naar de bereikte resultaten.

Eind groep 8

** Wanneer school en ouders tot de conclusie komen dat een kind geestelijk nog niet rijp genoeg is om naar het voortgezet onderwijs te gaan kan besloten worden om deze leerling nog een jaar op de basisschool te houden. Vanzelfsprekend is hierover met de ouders contact geweest. Zo zal een leerling vooraf zeker aan de orde gekomen zijn in

de leerlingenbespreking met alle leerkrachten en zal ook besproken zijn in de HGPD bespreking met de ambulante begeleider.

- ** Wanneer een leerling in zijn sociaal emotionele ontwikkeling dusdanig geremd wordt en dit op school wordt geconstateerd of wanneer de ouders dit in de thuissituatie ervaren kan in onderling overleg tussen ouders en school besloten worden om een leerling nog een jaar extra een zelfde groep te laten volgen.
- ** In de groepen 6,7 8 zal een leerling niet meer doubleren op de vakken omdat ze onvoldoende zijn. Kinderen krijgen in deze groepen een aangepast programma aangeboden. Doelen worden dan aangepast. Leerling werkt met een apart handelingsplan.
- ** In sommige gevallen kan het voorkomen dat een leerling in een nieuwe groep ineens enorm onderpresteert en blijkt dat hij niet beter kan. In overleg met de ouders kan dan besloten worden om de leerling alsnog terug te plaatsen zodat hij nogmaals de groep over kan doen. Deze terugplaatsing dient te gebeuren in de eerste vijf weken van het nieuwe schooljaar.
- ** De laatste 2 maanden van het schooljaar zijn nodig om tot een besluitvormingsperiode te komen. Het grootste deel daarvan zullen we kwijt zijn aan het doen van een goede niveaubepaling en het maken van een hanteerbaar eindverslag voor diagnostiek
- ** Wij vinden het niet verstandig om een leerling twee keer tijdens zijn basisschoolperiode te laten doorstromen. Vaak blijkt dat een tweede doorstroom voorkomen kan worden door direct na de eerste keer een stevig aanbod van compacten en verrijken te bieden. Van belang blijft er goed op toe te zien dat er geen hiaten ontstaan. Hoogbegaafd zijn betekent immers dat je in staat bent om je relatief snel nieuwe kennis eigen te maken, maar niet dat je kennis ook zomaar beheerst zonder dat het eerst wordt aangeboden!
- ** Los van alle afspraken over doubleren die op papier staan, zullen we altijd tegen uitzonderingen aan blijven lopen. (kinderen met dyslexie, dyscalculie, aparte leerlijn, rugzakjes, echtscheidingsproblematiek etc.) Via overleg met ouders, school en eventueel andere instanties zoals RPCZ, onderzoekbureaus, schoolarts etc. zoeken we dan samen naar de voor dat kind juiste oplossing. Het is de directeur, na uitgebreid overleg in de leerlingenbespreking met de groepsleerkrachten, die het laatste woord heeft t.a.v. doubleren. Wanneer de school ouders adviseren hun kind versnelt over te laten gaan, zijn het de ouders die hier de uiteindelijke beslissing in nemen. Niet uit het oog verloren mag worden dat het belang van het kind voorop staat!

Opgesteld door intern begeleider Cor Geus
Aangenomen op 15-10--2010.